

DİŞ TEMİZLİĞİNE ÇOK ÖNEM VERİRDİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'ddîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَسْتَاكُ بِفَضْلِ وَضُوئِهِ

(ع. عن أنس)

RE. 554/13 (*Kâne yestâkü bi-fadli vadühî.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber Efendimiz'in mübarek âdetlerini, itiyatlarını, şemâilini ihtiva eden rivayetleri

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Râmûzü'l-Ehâdîs adlı kitaptan okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan ulemâ-i muhakkikîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye; Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye; Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye; Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz řu caminin bânîsi İskender Pařa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için; Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları

için; Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtîha*, üç *İhlâs*- ı *Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

a. Abdestten Artan Suyu Dişlerini Misvaklardı

Mukaddimedede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 554. sayfasındaki 14. hadis-i şeriftir. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler. Ebû Ya'lâ Enes RA'dan şöyle rivayet etmiş:¹

كَانَ يَسْتَاكُ بِفَضْلِ وَضُوئِهِ

(ع. عن أنس)

RE. 554/13 (*Kâne yestâkü bi-fadli vadûihî.*)
“Peygamber SAS Efendimiz, abdestten artan suyla dişlerini misvaklardı.” Abdest almaya *tevaddû'*, abdeste *vudû'* deniliyor. Abdest almakta kullanılan suyun adı da *vadû'*... Vav'ın üstünü ile; abdest almakta kullanılan temiz su demek. Peygamber Efendimiz abdest aldıktan

¹ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.40, no:3; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.86, no:4020; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.388, no:40085; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.198, no:699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Dufa*, c.VII, s.162; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.85, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.42, no:17860; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7035.

sonra su artıyor ya; biraz biraz döküldü, abdesti bitti, geriye kalan kabın içindeki o artan suyla misvaklanırdı. Peygamber Efendimiz o suyla dişlerinin çalkalanmasını, temizlenmesini ayrıca sağlardı. Batırıp misvak kullanırdı ve dişlerinin temizliğine dikkat ederdi. Bundan sonraki rivayet de Efendimizin misvaklanmasıyla ilgili... Bu iki rivayet Peygamber SAS Efendimiz'in dişlerinin temizliğini nasıl yaptığını gösteriyor.

b. Dişlerini Enine Enine Misvaklardı

Rebîatü'bnü Eksem RA'dan rivayet edilmiş:²

كَانَ يَسْتَاكُ عَرْضًا وَيَشْرَبُ مَصًّا وَيَتَنَفَّسُ ثَلَاثًا
وَيَقُولُ هُوَ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ وَأَبْرَأُ

(البغوى وابن قانع طب. وابن السنى وأبو نعيم فى الطب عن بهز؛ ق. عن ربيعة بن أكثم)

RE. 554/14 (*Kâne yestâkü ardan, ve yeşrebü massan, ve yeteneffesü selâsen, ve yekülü: Hüve ehneü, ve emreü, ve ebreü.*)

(*Kâne yestâkü ardan*) “Peygamber Efendimiz dişlerinin hem iç taraflarını, hem dış taraflarını enine enine misvaklandırırdı.”

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.47, no:1242; İbn-i Kâni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.I, s.272, no:159; Heysemî, *Mecma-ü'z-Zevâid*, c.II, s.267, no:2573; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.330, no:749; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.208; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.471; Behz RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.40, no:173; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.161, no:1388; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.358; İbn-i Abdilber, *el-İstîâb*, c.I, s.145; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.125, no:995; Rebîatü'bnü Eksem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.42, no:17861; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7036.

Dişlerinin sarı olmamasını, yemek birikintilerinin üzerinde kalmamasını, kokmamasını sağladı. Konuştuğu zaman ağzından etrafa sanki ışık saçılıyormuş gibi dişlerinden ışık saçılırdı. Dişleri o kadar güzel, o kadar nurlu, pırıltılıydı.

Peygamber Efendimiz'in diş temizliğine önem vermesi, çok ileri bir durum. 14 asır öncesini, insanların hiçbir şeyden haberi olmadığı bir mahrumiyet bölgesinde. Bizim memleketimizde sular akar, yeşillik ağaçlık vardır. Orada ağaç bitmez, su olmaz, hava sıcak, güneş yakıcı, meyveler dayanmaz. Buradan kamyonla meyve götürürsün, götürünceye kadar çürür, atılır. İlla buzdolaplı kamyon olması lazım ki bozulmadan götürebilesin. Bir şey durmaz. Ancak hurma kuruduğu zaman durabiliyor.

Hayvanı kestikten sonra, eti taşın üstüne şöyle biraz seriverdim mi, cız diye taşa yapışır, kurur, bizim pastırma gibi et kurusu olur.

Her şey öyle. Buğdayı kavurup kuruturlar. Gıdaları bu durumda, bu mahrumiyet içinde... Öyle bir yerde; dokuma imkânları yok, kumaş imkânları az, çevrenin imkânları yok. Her şey mahrumiyette ama o kadar mahrumiyetin içinde bu kadar temizlik, bu kadar güzellik; her şey güzel!

c. Kardeşlerime Bir Kavuşsaydım!

Peygamber Efendimiz'in zamanı. Asr-ı Saadet geçmiş, insanlar öyle muhteşem bir zâtın yaşadığını görmüşler, sözlerini duymuşlar. Yirminci Yüzyıl'a ulaşmışız; hâlâ onun seviyesine ulaşamamışız, hâlâ onun seviyesine gelememişiz. Öyle bir seviye gösteriyor ki nereden baksan,

mâziden baksan zirve, istikbalden baksan zirve... Kâbına ulaşamayacak bir şahanelik... Maddeten güzellik, mânevî güzellik, ahlâktan güzellik, sîmadan güzellik. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in her şeyi güzel! Ne mutlu bize ki Allah ona ümmet etmiş... Ne mutlu bize ki Allah onun ahbabı ve kardeşleri olma şerefini vermiş. “—Neden diyorsun bu sözü hocam?” diyecek olursanız, müjdelerim ki, bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz şöyle dedi:³

وَدِدْتُ أَنِّي لَقَيْتُ إِخْوَانِي قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ
الْسَّنَا إِخْوَانُكَ قَالَ أَنْتُمْ أَصْحَابِي وَإِخْوَانِي قَوْمٌ
يَجِيئُونَ مِن بَعْدِي يُؤْمِنُونَ بِي وَلَمْ يَرُونِي

(كر. عن البراء)

RE. 459/10 (*Vedidtü ennî lakîtü ihvânî*) “Keşke ben ihvânıma kavuşsam diye içim istiyor, seviyor, öyle sevdim.”

İhvan Arapça’da kardeşler demek. “Ne olaydı kardeşlerime kavuşup görseydim!” dedi. Görmeyi çok istedi, görmeyi temenni etti.

(*Kàlu*) Ashâb-ı kiram dediler ki: (*Yâ rasûla’llâh, elesnâ ihvânek*) “Biz senin ihvanın değil miyiz, kardeşlerin değil miyiz yâ Rasûlallah?”

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.139; c.LIV, s.172, no:11430;

İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.V, s.275; Berâ ibn-i Âzib RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.184, no:34586; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.441, no:25265.

(Kàle: Entüm ashàbî) Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: “Siz benim ashabımsınız. (Ve ihvanî kavmün yecîûne min ba’dî) Benim ihvanım, benden sonra gelen öyle kimselerdir ki, (yü’minûne bîve lem yerevnî) bana inanırlar, beni görmeden... Onlar asıl benim ihvanımdır.”

Peygamber Efendimiz’in zamanında yaşayanların adı *ashab*; Peygamber Efendimiz’in sohbetdaşı, onun meclisinde bulunmuş, güzel kelâmını duymuş, güzel sîmasını görmüş, iltifatına ermiş. Çok muazzam bir makam, evliyâların en yüksek makamından daha yüksek makam. Onlar Sahabe-i Kirâm makamına, yüksek makama ermiş.

“—Siz benim ashabımsınız, ahbabımsınız. Benim ihvanım; benden asırlarca sonra yaşarlar, beni hiç görmemişlerdir, yine de beni severler, yine benim yolumdan giderler. İşte onlar benim ihvanım. Onları seviyorum, özlüyorum.” dedi.

El-hamdü lillâh, ne güzel bir iltifat! Allah bize Rasûlüllah’ı görmeden, onun yoluna uymayı nasip etmiş. Rasûlüllah o zamandan beri bizi sevdiğini beyan ediyor. Allah bizi onun sevgisinden mahrum düşürmesin, onun sünnetine sarılıp da şehid sevapları kazanmamızı nasib eylesin... İçimize de onun aşkını, muhabbetini, sevgisini, saygısını yerleştiresin de ne yaptıysa onu yapalım, ne söylediysen ona uyalım, neye çağırıdıysa oraya gidelim, nereden geçtiyse biz de o yollardan geçelim. Böylece sevdiği, razı olduğu ümmetlerden olalım; kızdığı, küstüğü ümmetlerden olmayalım!

Çünkü Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde şöyle bildirmiş:

“Ashabın ileri gelenleri, Ümmet-i Muhammed’in makbul seviyede olanları, mübarekleri hepsi Peygamber Efendimiz’in Havz-ı Kevseri’nin başında yıldızlar gibi toplanmışlarken, bazı kişiler Rasûlüllah Efendimiz’in yanına, Havz-ı Kevseri’nin yanına gelirken, melekler onların önüne çıkacaklar, yolunu değiştirecekler, yaklaştırmayacaklar, yanına getirtmeyecekler.”

Peygamber Efendimiz diyecek ki:

“—Onlar benim ümmetim, onları niye yoldan çeviriyorsunuz?”

“—Ya Rasûlallah! Onlar senden sonra ne işler yaptılar, ne günahlar işlediler bilsen!” diyecekler.

Melekler o günahkârları yoldan çevirecekler, Rasûlüllah’ın yanına koymayacaklar. Cennete giremeyecekler, cehenneme girecekler. Allah saklasın!

Onun için Rabbimiz bizi Peygamber Efendimiz’in sünnetine uyanlardan, ihvanı olanlardan, onun iltifatına erenlerden eylesin...

*Gül yüzünü rüyamızda Görelim yâ Rasûlallah!
Gül bahçene dünyamızda Girelim yâ Rasûlallah!*

Allah bize onu nasib eylesin... Yoldan döndürülenlerden, kızılanlardan, kapıdan kovulanlardan olmamaya dikkat edelim. Allah bizi o mahrumlardan etmesin, o bedbahtlardan etmesin... Çok büyük bedbahtlık; tam gidecekken yoldan çevrilmek... Rasûlüllah’ın kaş çattığı,

sevmediği insan olmak ne kadar fena!

Birisi varmış, İmam-ı Gazzâlî'ye düşman.

“—Niye düşmansın be adam? Ne kabahatı vardı zât-ı muhteremin, ne güzel İhyâu ulûmi'd-dîn diye, Kimya-i Saadet diye kitap yazmış. Niye düşmansın?”

“—Kitabın içine kuvvetli olmayan hadisler koymuş!”

Koymuş ama tepeden tırnağa kuvvetlisi de var. İbadete taalluk etmeyen ahlâk hadislerinden olabilir, onlar çok mühim bir şey değil.

Kavuklu, cübbeli kadı efendi, o zamanın hâkimi, hükmeden insanı... Nerede görse yakalatıyormuş, İhyâu ulûmi'd-dîn'i tahrip ettiriyormuş. “Bu kitap okunmaz, doğrau değil!” diye yaktırtıyormuş.

Rüya görüyor. Rüyada bir topluluk, çok mübarek insanlar, belli. Bir tanesi içlerinde pırıl pırıl, çok müstesna nurlu.

Sormuş:

“—Bu kim?”

“—Rasûlüllah...”

Peygamber Efendimiz'i rüyada görünce çok sevinmiş. Yanına şevkle girerken, Rasûlüllah SAS Efendimiz ona kırıgın, kızgın. Yanında bir zât, edeple el pençe divan duruyor, gayet saygılı bir kimse:

“—Yâ Rasûlallah! Bu kardeşim benim kitaplarıma düşman... Benim kitaplarımı senin sünnetine aykırı bulduğu için nerede bulursa yaktırıyor,

okutmuyor. Acaba Őu benim yazdığım nâçiz kitabımda sizin sünnet-i seniyyenize uymayan bir Şey var mı? Bir mütalaada bulsanız.” demiş rüyada.

Rasûlüllah Efendimiz de almış kitabı, sayfalarını çevirmiş;

“—Sünnetime muvâfıktır, güzeldir, iyi yazmış-sın.” diye ona vermiş.

Meğer o İmam-ı Gazzâlî imiş. Peygamber Efendimiz, rüyada İmam-ı Gazzâlî'nin kitabını beğenmiş oluyor;

“—Tamam, benim sünnetime aykırı bir Şey yazmamışsın, aferin!” diye iltifat ediyor.

Bu adam Şimdi iftiracı oldu, davayı kaybetti. Kadı efendi bu sefer iftira ettiğinden dolayı;

“—Kadı efendiye Őu kadar kamçısı vurulsun!” diye rüyada hükmedilmiş. Sırtını açmışlar bir kamçısı Őaplatmışlar, acısından rüyadan zıp diye zıplamış uyanmış, kamçısından sırtı kabarmış; o mânevi kamçısı öyle yemiş. Allah saklasın, ne kadar fena!

Bizim bir kardeşimiz anlattı. Bir hoca efendiye bağlanmış. Ama o hoca efendinin sünnet-i seniyyeye uymayan işleri varmış. Bir iki defa ihtar etmiş:

“—Hocam, bu hususta hadîs-i Şerîf var; siz böyle söylüyorsunuz ama Peygamber Efendimiz'in hadisi böyle.” demiş.

“—Olsun, sen yine böyle yap!” demiş. Uyanmadım, bir iki sefer daha böyle oldu diyor.

“—Hocam şöyle bir hadis var ama siz böyle buyuruyorsunuz, yanlış değil mi?” diye sormuş.

“—Hadis var ama olsun, sen yine böyle yap!” demiş.

Bir gece rüya görmüş. Rüyada, onların bağlı olduğu, hadislere aykırı hareket eden hocanın bağlı olduğu tekkenin içinde yangın çıkmış, alev alev yanıyor. Bunu bana anlatan şahıs da, “Nasıl söndüreyim, tekkemiz tuttu.” diye telaş içinde koşturuyormuş, su bulacak, kova bulacak. Yolda Rasûlullah Efendimiz’le karşılaşmış. Demiş ki: “—Yâ Rasûlallah! Tekkemiz yanıyor.” Hani dertli, çare istiyor. Peygamber Efendimiz başını sallamış; “—Bizim öyle bir tekkemiz yok!” demiş. Tabii, çok büyük şamar! Allah saklasın, büyük bir tokat olmuş oluyor.

Çok dikkat etmeliyiz, kötü huylar olabilir, kusurlar olabilir. “—Ne yapacağız?” Peygamber Efendimiz’in sünnetine sımsıkı sarılacağız. Edebe, ahlâka dikkat edeceğiz. Saygılı, dikkatli olacağız. Cahillikten, gafillikten kurtulacağız, ârif olacağız. İnsanı insan yapan nedir? İrfandır. İrfan, edeb, erkân olmayınca insan tokatı yiyor, şamarı yiyor. Allah saklasın! Durumu iyi olmuyor. Rabbimizden dileğimiz; bizi sevdiği kul etsin, bizi Habibi’ne sevgili ümmet etsin...

d. Duanın En Güzeli

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde buyurmuş ki:

“—Duanın en güzeli şöyledir...” Bakın bize bir dua öğretiyor.

“—Nasıldır ya Rasûlallah?” Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁴

اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ فِي رِضَاكَ ضَعْفِي وَخُذْ إِلَيَّ
الْخَيْرِ بِنَاصِيَّتِي وَاجْعَلِ الْإِسْلَامَ مُنْتَهَى رِضَائِي
اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّنِي وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي
وَإِنِّي فَاقِرٌ فَارْزُقْنِي

(طب. عن ابن عمرو؛ ع. ك. عن بريدة)

(*Allâhümme innî daîfün*) “Yâ Rabbi! Ben senin zayıf bir kulunum; (*fekavvi fî rıdâke da’fî*) benim bu zayıflığımı gider, kuvvetlendir. Senin rızanı kazanmak yolunda kuvvetli olayım.”

Zayıf davranmayayım. Şeytana, nefse yenilmeyeyim. Benim üzerimden bu zayıflığı gider, kuvvetli müslüman olayım. Ben zayıfım. Hâlimi, kusurumu biliyorum; benim kusurumu gider, kuvvetli müslüman et beni yâ Rabbi!

⁴Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.708, no:1931; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.346, no:6585; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.268, no:29965; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.465, no:1891; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.I, s.187, no:158; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.292, no:17424; Büreyde el-Eslemî RA’dan.

İbn-i Sa’d, *Tabâkat*, c.III, s.275; Hz. Ömer RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.285, no:17399; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.77, no:172; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.340, no:5149; Berâ ibn-i Âzib RA’dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.444, no:19651; Hakem ibn-i Uteybe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.194, no:3712; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.V, s.482, no:4532.

Senin rızanı kazanmak yolunda benim zaafımı, eksikliğimi, kusurumu telafi et, beni takviye et, güçlendir, gayretli ve kuvvetli olayım. Yâ Rabbi bana yardım et, tevîkîni refîk et!”

(Ve huz ile'l-hayri bi-nâsiyetî) “Benim saçımdan yakala yâ Rabbi! Ben istemesem de beni hayra götür.”

Sahipleri nasıl keçileri, kuzuları tutarlar, çeke çeke götürürler. Sen de benim saçımdan yakala ya Rabbi. Ben istemesem de beni çek hayra götür. Keçi, koyun bazen gitmek istemez ama kulağından, saçından, ensesindeki tüyünden yakaladı mı sahibi, çekti mi biraz tüyü de acıtır, mecburen gider. Öyle diyor duasında Peygamber Efendimiz, öyle öğretiyor:

“Benim saçımın perçeminden tut yâ Rabbi! Beni hayra götür. İstesem de istemesem de çek beni götür, hayrı yaptır bana yâ Rabbi!”

(Vec'ali'l-islâme müntehâ rızâyê) “İslâm'ı benim razı olduğum gayem eyle. Gayem İslâm olsun. Gayem dünya, makam, para, kadın olmasın. Yanlış bir gayem olmasın. Gayem İslâm olsun yâ Rabbi!”

Gece gündüz ne düşünelim? Gece gündüz bizim düşünüp istediğimiz ne olmalı?

İslâm... İyi müslüman olmak, Allah'ın sevdiği müslüman olmak, İslâm'ı yaşamak... Ailemizde yaşamak, kendi nefsimizde yaşamak, ticaret-hânemizde yaşamak, her hâlimizde müslüman olmak. Kusursuz, böyle tam Allah'ın istediği gibi günahlardan, haramlardan uzak müslüman olmak.

“—Benim gayemi İslâm eyle yâ Rabbi!”

Duanın güzelliğine bak!

“—Zayıfım ben, beni kuvvetlendir yâ Rabbi!
Beni hayrı işletmeye çek, götür yâ Rabbi!
İslâm’ı benim gayem eyle yâ Rabbi! Sevdir bana
İslâm’ı yâ Rabbi! İslâm gayem olsun da İslâm
için çalışayım!”

Bugünün insanın çoğunun gayesi başka, akli başka yerde. Gazetelere bakarsan, insanların gidişine bakarsan çoğunun gayesi para, nefis, keyif... Çoğunun gayesi şeytânî, çoğunun gayesi günah... Çoğunun gözü dünyaya dönük, dünyaya dikilmiş, dünya sevgisi içini doldurmuş... Ahireti düşünen yok. Haramı düşünen yok. Allah’ın cezasını düşünen yok. Cehennemden korkan yok... “Cennetini kaybederim.” diye ürperen yok. “Kaybedersem halim nice olur, vah bana, yazık bana!” diye telaşına düşen yok. Neden? Allah insanların içinden bu duyguyu almış, İslâm gaye olmaktan çıkmış.

Senin gayen ne?

“—Doktor olacağım ben.”

Doktor ol bakalım ne olacak! Sen ne olacaksın?

“—Ben de mühendis olacağım.”

Sen ne olacaksın?

“—Ben pilot olacağım.” Sen ne olacaksın?

“—Tüccar olacağım, galeri açacağım, kanatlı kuyruklu araba satacağım.”

Sonra ne olacak? Ahirette ne olacak? Ebedî

hayatın ne olacak?

“—Vallahi hocam! İnanmam da demiyorum ama hiç aklımın kıyısında bile değil.”

İnkâr da etmiyor ama aklının kıyısına bile gelmiyor, ortasında değil de, kıyısında köşesinde bile değil. Düşünmüyor, aklına bile gelmiyor. Yana yıkıla düşündüğü o. O gayeye ereceğim diye düşünüyor.

“—Deniz kenarında bir yazlığım olsa, denizi de şöyle kumluk olsa, şıkır şıkır, güzel, bana mahsus bir plaj olsa —müslüman ya başka mayolu kadınlarla yüzmek doğru değil; o kadarına da akli eriyor, o kadarcığını düşünüyor— çipil çipil yüzsem, yan gelip yatsam, bir şu tarafıma dönsem güneş şu tarafımı karartsa bir de bu tarafımı dönsem balık tavada kızarır gibi bu tarafımı güneş kızartsa bronz renkli heykel gibi bir adam olsam, kolum, bacağım, pazularım kararsa...”

Sen söyle, müslüman mısın?

“—El-hamdü lilâh müslümanım.”

Gayen; deniz kenarında bir yalı, bir mercedes, bir köşk sahibi olmak, iyi gelir getiren, güldür güldür para akıtan bir iş kurmak. Öyle bir para. Dayasalar boruyu kasanın içine doğru. Güldür güldür devamlı para gelse oraya. Çalışmadan para gelse armut pişse küt ağzına düşse yan gelip yatsa... Bu gayeler, ne gayesi? Bunların hepsi şeytanî, dünyevî, nefsanî gayeler...

Peygamber Efendimiz şöyle diyor: (*Vec'ali'l-islâme müntehâ rızâyê*) “Benim rızamın asıl

hedefi, tam sonucu İslâm olsun. İyi müslüman olmayı, İslâm'a iyi hizmet etmeyi, o hedefe vurmayı istiyorum.” Gaye İslâm olunca; uykudan, paradan, yardan, serden, candan, canandan vazgeçer. Gaye İslâm oldu mu o zaman insanın hâli başka olur. Gaye dünya oldu mu insan mahvolur. Sonra devamında:

اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقْوَنِي وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي
وَإِنِّي فَاقِرٌ فَارْزُقْنِي

(*Allàhümme innî daîfun fekaivinî*) “Yâ Rabbi, ben zayıfım, beni kuvvetlendir! (*Allàhümme innî zelîlün feeizzenî*) Yâ Rabbi, ben hor, aşağılık insanım, beni izzetli, şerefli bir insan et! İmanla şerefleneyim, amel-i sâlihle şerefleneyim, sevdiğin işleri yaparak şerefleneyim... (*Allàhümme innî fakîrun fe'rzuknî*) Yâ Rabbi, ben fakirim, yoksulum; beni rızıklandır. Maddî, mânevî rızıkla, faydalı ilimle beni rızıklandır.” buyuruyor.

Başka bir rivayette de:⁵

اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي
بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.475, no:3486; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.153, no:1318; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.721, no:1973; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.115, no:563; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.134; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.238, no:15518; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.481, no:4531.

(*Allàhümme'kfinî bi-halâlike an harâmik*)
“Beni helâllerinle besle, haramlardan uzak et! Helâllerinle doyayım, harama gözüm kaymasın... (*Ve ağninî bi-fadlike ammen sivâk*)
Sen beni senden gayrıdan müstağnî eyle... Kimseye eyvallah etmeyen zahid, âbid, kâmil, sâlih, olgun bir insan olayım.” diye dua etmeyi tavsiye ediyor. Bize de böyle dua etmenin en hayırlı, en faziletli dua olduğunu söylüyor ve tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bunu insanlara anlatmak zor. Meselâ, kedi ne kadar uslansa mangalın kenarında bir gözü kapalı, bir gözü açık, nefes alarak yatıyorken önünden bir fare geçse, farenin üstüne atlar. Hatta fare geçmese bile, fare suretinde bir şeyi ip takıp onun önünden yavaşça çekersen kedi bir gözünü açar, bir kulağını diker, zıp onun üstüne atlar. Neden? Onun tabiatında var. Hareket eden bir şey gördü mü bizim kedi delirir. Neden? Önünde bir şey hareket ediyor, durmaz. İlla onun üstüne atlayacak. Alt alta üst üste oynayacak. Makara filan da olabilir, başka bir şey de olabilir. Bizim de tabiatimizde dünya sevgisi olduğundan hocalar ne kadar söylese kitaplar ne kadar yazsa hadisler ne kadar ikaz etse ayetler ne kadar gerçekleri ifade etse insanoğlu dünyalık gördü mü üstüne atlıyor. Haram helâl demeden günahlara bulanıyor. Allah bizi haramlardan korusun, sevdiği kul eylesin...

e. Dünya Sevgisi Bütün Hataların Başıdır

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

(*Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh*) “Dünyayı sevmek, her hatânın başıdır, kaynağıdır.” İnsanı dindarlıktan uzaklaştıran, adâletten uzaklaştıran, hırsızlık, kalleşlik yaptıran, arkadaşlığı bozduran, her türlü hatânın kaynağı dünya sevgisidir.

İnsan dünyayı sevdi mi, dünyanın sevgisi, aşkı, muhabbeti gönlüne düştü mü, insan yandı gitti. Âhireti sevecek. Allah'ın rızasını isteyecek, İslâm'ı arzulayacak. Dedelerimiz öyle yapmışlar.

“—Hocam şimdi bir tatlı dünya, bu güzel manzaralar, bu paracıklar sevilmez mi? Bir parti başkanı olsam, önümden arkamdan polisler motosikletlerle gitseler, arabalar, selam durmalar, bayrak çekmeler, gelişime top atmalar, gidişime selam durmalar olsa. Bunlar tatlı değil mi? Paralar, giyimler, kuşamlar, ihtişamlar...”

Fâni dünya, boş dünya, aldatıcı dünya. Mekkâr, hilekâr, aldatıcı dünya. Herkesi aldattı. Hz. Adem Atamız'dan bu zamana kadar insanoğullarını aldattı, durdu. Bu dünyanın işi

⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.III, s.428; Hz. İSÂ AS'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.326, no:45030.

aldatmak. Herkes tam senin gibi düşündü, senin gibi aldandı. Senin gibi heves etti; “Ah köşkler, ah paralar, ah saraylar, ah paralar, pullar!” derken, “Para, para, para!” derken denizin dibine düştü, boğuldu gitti.

Zaten öyle demiş büyükler:

الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ كَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ يَغْرُقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun*) “Dünya derin, dibini görünmez bir deniz gibidir; (*kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) insanların çoğu bu dünyaya daldı mı batar, boğulur gider.”

İnsan zenginledi mi duası, ibadeti azalır. Kendisi İslâm'a bağlı durabilse çocuğu şımarır. Çocuğu eğlenceye başlar, kaymaya başlar. Babasının parası var, çalışacak mı? Ne tahsil yapar ne iş tutar, ne doğru gider. Parası var, şımarır, yoldan çıkar, raydan çıkar. Evli iken metres tutar, evine gelmez. İçki içmezken içki içmeye başlar. İmam-hatip okulundan mezun, hadi babası zenginledi; bak şu oğlanın haline... Fesübhanallah!

Neden? İşte dünya böyle çok insanı aldatır. Yağlar, parlar, allar, pullar derken aldatır.

Bu dünyaya aldanmamak lazım. Senden öncekileri aldattı, seni de aldatmak istiyor. Dünyaya aldanmayacaksın, âhireti isteyeceksin.

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Efendimiz her türlü temizliğe dikkat ederdi, dış temizliğine özen gösterirdi.

Ta o zamandan ne kadar medenî, ne kadar yüksek, ne kadar güzel bir şey! Hiç görülmüş bir şey değil! Ondan sonraki zamanlarda bile görülmüş değil. Şimdi yirminci yüzyılın insanı anladı. Herkesin evinde artık diş fırçaları, diş macunları var, artık fırçalanıyorlar. Ama bu bizim eski âdetimizdi.

“—Diş fırçalayarak kılınan namaz misvaklanmadan kılınan namazdan 70 kat daha sevaptır.”

Bu diş temizliği, temizliğimizin önemli parçalarından birisidir. Peygamber Efendimiz temizliğe çok dikkat ederdi, diş temizliğine özel bir ihtimamı vardı. Onun özel bir sevabı var.

Neden?

İnsanın ağzı, meleklerin ikamet yeri. Ağzı koktu mu melekler rahatsız olur.

Fosur fosur sigara içiyor:

“—Hocam! Benim sigarama karışma, bak seninle bozuşuruz. Şimdiye kadar iyiydik, şimdi döndürdün dolaştırdın lafı benim sigarama getirdin, sigarama çatacaksın. Dokunma benim sigarama. İçerim ben. Eskiler de içmişler, hocalardan da içen gördüm.”

Ama mekruh! Bazısı “haram” demiş, bazısı “mekruh” demiş; doğru değil. Sıhhate zararlı. Yapmamak lazım. Melekler müteezzî oluyorlar, rahatsız oluyorlar.

Sen alışmışsın bir kere, sana zarar vermiyor. Sigara kokusu beni öldürüyor Senin yanında dururken ben ölüyorum. Senin nefesinden mahvoluyorum. Bir adamın sigara tutmaktan

parmaklarının arası sarardı mı, bil ki ciğeri gümbürteye gitti. Bak buradan anla.

Savcı bir arkadaşımız anlatıyor:

Bir cinayet için otopsi yapıyorlar. “Hocam!” diyor, “Parmakları sararmış bir insana otopsi yaptık, neşteri vurup açınca etrafa korkunç bir koku yayılıyor. İnsanın ciğeri zifir doluyor.”

Hani eski evlerde eğri büğrü soba boruları vardır. Damlamasın diye teneke takarlar, zifir damlar ya, boyar, çıkmaz. Öyle bir zifir senin ciğerinin içine doluyor. Çünkü içiyorsun.

Sinirlendin:

“—Yak bir sigara!”

“—Merhaba arkadaş, yak bir sigara, benden.” O arkadaşlık mı?

“—Yoruldum biraz oturayım, yak bir sigara!”

Çoban kuzu, koyun otlatıyor, yak bir sigara! “Allah Allah!” diyorum, acıyorum. Biz şehirden, şehir kirliliğinden ciğerlerimizi duman dolduruyoruz; o temiz havada cahilliğinden ciğerlerini duman dolduruyor. O da nasibini alıyor.

Ne kadar cahillik, ne kadar şaşkınlık!

İşte o kokudan melekler rahatsız oluyor. Onun için temiz olacaksın, güzel kokulu olacaksın.

f. Allah Güzeldir, Güzelliği Sever

Peygamber Efendimiz’in en çok sevdiği şeylerden biri güzel koku. Tarağı vardı, tarakla gezerdi. İslâm’da derbederlik yok, güzellik var...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁷

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

(م. حم. حب. ك. هب. عن عبد الله بن مسعود)

(*Inna'llàhe cemîlün, yuhibbü'l-cemâl.*) “Allah kendisi güzeldir, güzelliği sever.” O halde müslüman da güzelliği sevecek.

“—Tamam hocam! Zaten bunu başkaları da söylüyordu, ağzın dert görmesin. ‘Güzele bakmak sevap’ derler.” Yok, yok, yok! Onu öyle söylersen Allah seni küfre kadar götürür. Harama bakmak yok! Güzele bakmak sevapsa, güle bak, Yaradan’ı düşün, oradan sevap kazanırsın. Denize bak; Allah’ın azametini, kudretini gör, sevap kazanırsın. Nâmahreme bakarsan günah kazanırsın. Bir de onu alay mevzuu yaparsan

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188-17190; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781; RE. 87/11.

“Güzele bakmak sevap!” sözünü döndürüp de “Harama bakmak sevap!” noktasına getirirsen, harama sevap diyerek dinle alay ettiğinden, dinden çıkıp gidersin!

“–Nasıl çıkıp gidersin?”

“–Oku yaya taktın, gerdin, bıraktın, ne oldu?” Öbür tarafa gitti. İşte insan böyle dinden çıkar, gider. Güzel manzaraya, denize, Kâbe’ye, hocasının yüzüne, anasının babasının yüzüne merhametle bakmak sevap. Tamam bunlar sevap... Kur’ân-ı Kerîm’e bakmak sevap. Ama “Harama bakmak sevap!” denir mi? Din oyuncak mı?

Allah güzeldir, her şeyin güzelini sever. Ahlâkı da güzel olacak, görünümü de güzel olacak, işi de güzel olacak. Allah bizi güzelliği sezenlerden, anlayanlardan eylesin...

Bir Türk şairi var, şöyle diyor:⁸

Ne sen, Ne ben,

Ne de hüsnünde toplanan şu mesâ, Ne de âlâm-ı fikre bir mersâ

Olan bu mavi deniz;

Melâli anlamayan nesle âşinâ değiliz.

“Melâli, güzelliği, içliliği, duygululuğu anlamayan nesli sevmiyoruz.” diyor.

Duygulu olacak insan, rikkatli olacak.

Üniversitedeki bir doçent arkadaşımızla sohbettedik. Birisi gelmiş sohbetlerine, yaşlı bir zât, ilâhi biliyormuş.

⁸ Ahmed Haşim (1887-1933), sembolizmin öncülerinden bir Türk şairi. *O Belde* isimli şiirinden.

“—Hocaefendiye bir ilâhi okutalım!” demişler. O da mütevazı, kâmil bir insan.

“—Efendim, bizim edamız buralarda biraz taşra edasıdır, beğenilmeyebilir.” demiş.

“—Yok yok, sen oku!” demişler.

İbrâhim Hakkı-i Erzurumî Hazretleri'nin güzel bir ilâhisi vardır:

Bir Hüda'dan gayri yârı istemem. Ol gülün indinde hârı istemem.

Böyle bir ilâhi... Onu okumuş. Doçent kardeşimiz:

“—Onu okudu. Okurken gözleri yaşardı, ağlamaya başladı.” diye anlatıyor. Duygulu söz.

Avrupalı bir şair İranlı bir şairin şiirini okumuş; kelime-i şehâdet getirmiş, müslüman olmuş. Şiirden duygulanmış, titremiş, ürpermiş, gözleri yaşarmış, müslüman olmuş. Yunus Emre ne güzel söylemiş:

Söz ola kese savaşı, Söz ola bitire başı, Söz ola ağulu aşı, Yağ ile bal ede bir söz!

Söz kıymetli. Sözden söze fark var, ne kadar önemli bir şey. Hâsılı, insanın güzellikten anlaması lâzım, hassas olması lâzım, duygulu olması lâzım! Katı kalpli olmaması lazım! Peygamber SAS Efendimiz:

“—Ağlamayan gözden, duygulanmayan kalpten sana sığınırım.” buyuruyor.

Ağlayacak.

“—Erkek adam ağlar mı?”

Allah korkusundan ağlar, tenhalarda ağlar.

Dervişler ağlar. Tenhalarda “Allah... Allah...” derken ağlar. Hasretinden dayanamaz, ağlar. Hz. Ömer’in ağlamaktan gözyaşları yanağına iz yapmış, Hz. Ömer ağlayacak, bileği bükülecek insan mıydı?

Müslüman duygulu olacak. Âyetler okunduğu zaman tüyleri diken diken olacak, imanı artacak.

Allah’ın ayetleri okunuyor, burada sohbet ediyor! Ne okunuyor? Gazel mi okunuyor, şarkı mı okunuyor? Kur’an okunuyor!

“—Nasılsın, iyi misin?” diye hoş beş ediyor. Allah bize duygulu olmayı nasib etsin...

g. Önemli Olan Ağız Temizliği

Efendimiz misvaklanırdı. Dişlerinin içini dışını, enlemesine güzelce misvaklardı. İnci, yıldız, ışık kaynağı gibi, pırıl pırıl dişleri vardı. Bizim de öyle olmamız lazım.

“—Peygamber Efendimiz’in izinden gidiyorum.”

“—Aç ağzını?”

“—Hocam, müsaade et de açmayayım!”

“—Neden?”

“—Sapsarı...”

Peygamber Efendimiz’in dişleri pırıl pırıldı.

Her zaman anlatıyorum. Ankara’da ben dişçide tedavi oluyorum, bir arkadaşımız da yanımıza geldi.

“—Benim diş etlerim hastaydı. Abdest alırken

su veriyorum, dişim kanamaya başlıyor. Biraz dudağımı sıkıyorum, diş etlerim kanamaya başlıyor. Hasta. Yara oldu. Abdest alamaz oldum. Abdesti tekrar tekrar almak zorunda kalıyorum. Ağzım acıyor, yemek yiyemiyorum; o duruma geldim.” dedi.

Diş doktoru sordu:

“—Sonra ne yaptın?”

“—Misvaklanmaya başladım, misvak kullandım, geçti.” dedi.

“—Otur bakalım şöyle.” dedi, arkadaşımızı dişçi koltuğuna oturttu. Ağzını açtı. Doktor hayretler içinde kaldı.

“—Biz de bakalım!” dedik.

Ağzını açtı; dişleri sanki inci gibi! Ben ömrümde böyle güzel diş görmedim, öyle beyaz, öyle pırlı pırlı, öyle güzel!

Misvağın faydasına bak! Dişleri sallanırken, diş etleri kanarken, yemek yiyemezken, abdest alamazken, ağzının acısından duramazken bak ne şifalar var.

Diş etlerini kuvvetlendirir, dişleri temizler, ağız kokusunu giderir, balgamı söktürür, midesine fayda verir, dişlerin çürümesini engeller, sevap kazanmasına vesile olur, Allah’ın rızasına erdirir. Bu misvak hiç kullanılmaz mı?

“—Hocam misvağım yok...”

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁹

⁹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü’z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.XI, s.24, no:10166.

الأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاكِ

(طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecre's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) “Misvak olmadığı zaman, parmaklar da misvak yerine geçer.”

Hiçbir şeyin olmasa, parmağını böyle böyle dişlerine sürtsen, parmaklar da misvak yerine geçer. Mühim olan ağzın temizlenmesi...

Misvak kullanırsan A'lâ olur; çünkü doktorlar;

“—Misvağın içinde kıymetli malzeme, antiseptik malzeme var!” diyorlar.

(*Ve yeşrebü massan*) “Suyu lıkır lıkır değil, süze süze içerdi.”

“—Sen nasıl su içiyorsun?”

“—Çok hararet bastı. Ver bir koca bardak su.”

“—Al, buyur.”

“—Lıkır lıkır lıkır, lump...”

“—Al bardağı.”

Ne oldu? Su içti bizimki. Midesini delip neredeyse öbür taraftan çıkacak! Gümbür gümbür, aşağıya sel gibi gitti. Olmaz!

“—Peygamber Efendimiz nasıl içerdi?”

Süzdüre süzdüre, emdire emdire. Su içme tarzı öyleydi. Halbuki orası sıcak bir ülke; o zaman buzdolabı yok, soğutma yok, ona rağmen yavaş yavaş içerdi. Birden içince çok hastalıklar olur.

(*Ve yeteneffesü selâsen*) “Su içerken üç defa

teneffüs ederdi, nefes alırdı.”

Adamın eline koca bardağı veriyorsun, “Nasıl içecek?” diye bakıyorsun, midesine deviriyor. Hayır. Peygamber Efendimiz su içerken üç defa dinlenirdi, üç defa nefes alarak içerdi.

(*Ve yekûlü: Hüve ehneü ve emreü ve ebreü*)
“Böyle içmek insana hem daha çok tat verir, hem daha şifalıdır, hem hastalıkların gelmesine engeldir. Daha kolaydır ve sıhhate daha uygundur. Koruyucudur, hastalığa düşmemeye daha uygun düşen bir şeydir.” diye bunu tavsiye ederdi.

Biz küçük çocuklara soruyoruz;

“—Söyle bakalım bir bardak suyun üstünde ne var, altında ne var?”

Annesine, babasına, etrafına bakıyor bilemiyor. Diyoruz ki:

“—Üstünde *Besmele* var, altında *El-hamdü li'llâh* var!” Yani, “*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*” diyecek, içecek. Bittiği zaman da, “*El-hamdü li'llâh...* Yâ Rabbi, çok şükür!” diyecek. Peygamber Efendimiz suyu, üç defada dinlene dinlene içerdi. Biz de öyle içeceğiz, her şeyimizi ona uyduracağız, benzeteceğiz, su içmemiz de öyle olacak.

h. Öd Ağacı İle Tütsülenirdi

İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş:¹⁰

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.332, no:4184; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.382, no:5045; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.244, no:5760; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.131, no:6073; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.71; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.433, no:9435;

كَانَ يَسْتَجْمِرُ بِالْوَةِ غَيْرِ مُطْرَاةٍ وَبِكَافُورٍ يَطْرَحُهُ مَعَ الْأَوَةِ

(م. عن ابن عمر)

RE. 554/15 (*Kâne yestecmiru bi-elüvveti gayri mutarrâtin, ve bikâfûrin yatrahuhû mea'l-elüvveti.*) (*Kâne yestecmiru bi-elüvveti gayri mutarrâtin*) “Peygamber Efendimiz elüvve denilen güzel kokulu bir ağaç olan öd ağacı ile tütsülenirdi.” *Elüvve* denilen öd ağacı, güzel kokulu bir ağaçtır. *Eluvve* diye de anılıyor. Ateşe konulduğu zaman yandığında güzel kokular yayılan bir çeşit ağaçtır. Bu; *micmer* denilen küçük tas gibi bir şeyin içine koyarak ateşe konulur, ateşin üstüne de öd ağacı veya *elüvve* denilen güzel kokulu dallar küçük parça halinde konulur, etrafa bir güzel koku yayar. Suud’a gidenler bilirler. Ramazan’da gidenler ön tarafa bakarlarsa imama yakın yerde böyle güzel tütsüleri getiriyorlar, kokluyorlar. Peygamber Efendimiz micmere, yani ateş dolu olan o kabın içine öd ağacı koyup böylece tütsülenirdi. Etrafa güzel koku yayılması için yapıldı; bir âdetti, oralarda böyle yaparlardı.

(*Ve bi-kâfûrin yatrahuhû mea'l-elüvveti*) “Bazen de bu öd ağacının yanına kâfûr denilen beyaz bir madde koyarlardı.” Hani şu bizim soğuk algınlığında sürülen güzel kokulu

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.194, no:2659; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.123, no:18294; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.210, no:7038.

macunlar vardır, onun içinde de kâfûr vardır. O kâfurdan da koyarlardı. Serinlik, nane gibi bir koku yayar. Bazen öd ağacını sade olarak bazen de yanına kâfûru ekleyip koyarak o güzel kokuyla tütsülenmeyi severdi. Bu onun âdetlerinden bir âdet.

i. Sütle İftar Etmeyi Severdi

Enes RA'dan rivayet edilmiş:¹¹

كَانَ يَسْتَحِبُّ إِذَا أَفْطَرَ أَنْ يُفْطِرَ عَلَى لَبَنِ

(قط. عن أنس)

RE. 554/ (*Kâne yestehibbü izâ eftara en yüftira alâ lebenin.*) “Peygamber SAS Efendimiz süt içerek iftar etmeyi, orucunu sütle açmayı severdi.” Tabii hurmayla, zezem suyuyla da iftar etmek vardır. Bazı rivayetlerden hurmayla iftar ettiğini de biliyoruz. Hurmanın da yarısı olgunlaşmış, yarısı daha olgunlaşmamış; bir tarafı çıtır çıtır taze, öbür tarafı yumuşamış, iyice tatlanmış olanını severdi. Hakikaten de çok güzel olur. *Rutab* denilen veya tamamen olgunlaşmış, artık tatlılaşmış olan *temr* denilen hurmayla oruç açmayı da severdi; süt içerek oruç açmayı da severdi.

j. Receb Ayı Tevbe Ayı

¹¹ Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâreh*, c.II, s.254, no:1584; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.226; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.84, no:18076; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7037.

Muhterem Kardeşlerim! Bu arada oruçtan söz açılmışken size hatırlatmak istiyorum: Üç Aylarınız mübarek olsun... Regaib Kandili geçti. Önümüzde Mi'rac Kandili var. Ondan sonra Berat Kandili var. Ondan sonra Ramazan gelecek, Kadir Gecesi var. Bu Receb ayı haram aylardan, muhterem aylardan, mânevî feyzi, bereketi çok olan aylardan, Allah'ın kullarını çok affettiği, günahları bağışladığı, cehennemden âzad ettiği aylardan biridir. “—Receb ayının en büyük özelliği nedir?” Tevbe ayı olmasıdır. Bu ay Cenâb-ı Hakk'a dönüş ayıdır, günahları bırakma ayıdır, kusurlardan vazgeçme hengâmıdır. Hatalı yolları bırakıp Cenâb-ı Mevlâ'nın rızası yoluna girme mevsimidir. Receb ayı böyle bir aydır. Onun için bu ayda *Estağfiru'llâh el-azîm* diyerek tevbe ve istiğfarı çok yapmak lazım! Benden size vasiyet, nasihat ve yadigâr olsun ki, günde 100 defa *Estağfiru'llâh* deyin. Bir de Peygamber Efendimiz'in hadisinde geçen tevbe duası var, *Seyyidü'l-istiğfâr* deniliyor; “Tevbelerin efendisi, çok kıymetlisi” demek. O da şöyle:¹²

¹² Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.122, no:17152; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.216, no:617; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.465, no:7963; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.296, no:7185; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.144, no:19; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.265, no:4408; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.336, no:3862; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.356, no:23063; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.9, no:9848; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.334, no:466; Büreyde RA'dan. Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.323, no:1063; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.515, no:5635; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.477, no:2082; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.455, no:4478.

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا
عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ
أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ
عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
إِلَّا أَنْتَ

(خ.ت.ن. عن شداد بن أوس)

(*Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdük, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eüzü bike min şerri mâ sana'tü ebûü leke binîmetike aleyye ve ebûü bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente.*)¹³ [Allahım, sen benim Rabbimsin, senden başka ilâh yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum, sana verdiğim sözde gücümün yettiği kadar duruyorum. Yaptığım günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri ikrar ederim, kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Benim suçlarımı ört, bağışla; senden başka günahları bağışlayacak yoktur, ancak sen varsın!] Bunu da ezberlemeli. Tevbelerin efendisiymiş, baş tâcıymış, en başta gelen tevbe istiğfar duasıymış. Madem ki Peygamber Efendimiz öğretmiş, onu öğrenmeli, mânasını da öğrenmeli! Ona göre tevbe ve istiğfarı çok yapın! “—Yarın kıyamet gününde, Mahkeme-i Kübrâ'ya çıkarıldığı zaman, ‘Açın şu adamın amel defterlerini!’ denilince, orada

¹³ *Zübdetü'l-Buhârî*, 1377; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

yazılan şeylerin kendisini sevindirmesini isteyen kimse, çok tevbe istiğfar edip onun sevabını oraya yazdırsın.” diyor Peygamber Efendimiz.

Defterler açıldığı zaman; “Şu günahı işlemiş, bu yaramaz işi yapmış, şu haramı yemiş.” diye insan günahlarının yazılmasını, ortaya saçılmasını mı ister? Yoksa “Aferin! Şu kadar namaz kılmış, şu kadar hayır yapmış, bu kadar iyilik etmiş, bu kadar sevap kazanmış.” denilmesini mi ister?

Onun için bu fırsatı kaçırmayalım!

Bilmiyoruz ki: Bir dahaki sene Üç Aylara erişecek miyiz?

Ne yaşa bakıyor ne sıhhate bakıyor! Sağlam insan trafik kazasından gidiyor. Hasta insan hastalıktan gidiyor. Yaşlı insan yaşlılıktan gidiyor. Genç çocuk ishalden gidiyor. Herkes bir sebepten gidiyor. Bahane! Ölüm geldi mi başa, baş ağrısı bahane. Bir geliyor, haydi...

Alır yiğidin âlâsın. Divâne eyler anasın.

Yiğidin âlâsını aldı mı, anası babası gözyaşı içinde geride kalıveriyor. Çocuk gidiyor, dede kalıyor. Onun için tevbeyi sıdk ile yapalım. Bir dahaki seneye çıkamayacak gibi yapalım. Allah uzun ömür versin...

Bir profesör kardeşimiz bir yerde demiş ki:

“—Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi ahirete çalışın diye bir şey yok!”

Var kardeşim, var! Bu hususta üç dört tane rivayet var... Bir rivayet şöyle:¹⁴

¹⁴ İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.IX, s.214, no:3256; *Müsne-dü'l-Hâris*, c.IV, s.240, no:1079; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ
كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا

(ابن حجر عن ابن عمرو)

(l'mel li-dünyâke keenneke teîşü ebeden,
va'mel li-âhiretike

temûtü gaden.) “Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalış, yarın ölecekmiş gibi ahiret için çalış!”

Başka bir rivayet şöyle:¹⁵

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرُكْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَلَا آخِرَتَهُ
لِدُنْيَاهُ

(ابن عدى عن انس)

(Hayruküm men lem yetrukü dünyâhu li-âhiretihî, ve lâ âhiretehû li-dünyâhu) “Sizin en hayırlınız, dünyası için ahiretini, ahireti için dünyasını terk etmeyendir.”

Daha başka rivayetler var. İbadeti, taati yarın ölecekmiş gibi aşk ile yapmalı!

Hatta Hâtem-i Esam diye bir büyüğümüz var, çok büyük evliyâullahtan. Allah şefaatine erdirsin... Kitaplara geçmiş, mübarek insan.

“—Ben *Allahu ekber* diye namaza durduğum zaman —hiç kimseyle mukayese edilemeyecek kadar azamet sahibi demek— Azrail’i arkamda bekliyor, namazı bitirince canımı alacakmış gibi

¹⁵ İbn-i Adiy, Kâmil fi’ d-Duafâ, c. VII, s.285; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

düşünürüm. Sırat köprüsünü ayağımın altında düşünürüm. Rabbimin huzurunda olduğumu düşünürüm.” diyor.

Büyükler nasıl namaz kılıyor maşallah! Onun için biz de Azrail’in arkamızda olduğunu düşünelim. Hiç olmazsa peşimizde olduğunu düşünelim. Ölümün, ecelin başımızın ucunda olduğunu düşünelim. Sıdk ile tevbe edelim!

Peygamber SAS Efendimiz Receb ayında çok oruç tutardı.

“—Neden?”

Allah’ın affına, mağfiretine ermek için. Çünkü Allah oruç tutmayı seviyor.

“—Hocam, oruç tutunca öğleden sonra ağızımda kokular peyda oluyor.”

O çirkin kokular, Allah indinde mis kokusundan daha makbuldür.

“—Neden?”

Allah için oruç tuttuğun için. Çocuk oruç tuttu, delikanlı; harama bakmıyor, günaha uğramıyor, oruç tutuyor. “Allah rızası için iştihasını, arzusunu terk ediyor.” diye o, Allah indinde meleklerden daha kıymetli.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için bu Receb ayında, Şaban ayında orucu çok turalım, tevbeyi, duayı çok yapalım.

Peygamber Efendimiz:

“—Allah duada inadı sever.” buyuruyor.

İfade ne kadar güzel!

İnat iyi bir şey değil ama “Duada ısrarı ve inadı sever.” diyor.

“—Yâ Rabbi! Beni affet! İlla affet! Beni bağışla! Kapından kovma yâ Rabbi! Cehenneme atma!” diye candan çok dua etmek lazım.

Kendinize dua edin, yakınlarınıza dua edin!

İnsanın duasının en süratli kabul olunanı, kardeşleri için yaptığı duasıdır. Bir arkadaşının, bir kardeşinin, o yokken onun gıyabında onun için yapıverdiği duadır. Onun için, birbirimize dua edelim! Siz bize dua edin, biz size dua edelim! Şu mübarek mevsimin feyzinden, bereketinden hepimiz istifa edelim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri sevdiği kullar olmayı, cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
04. 02. 1990 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

